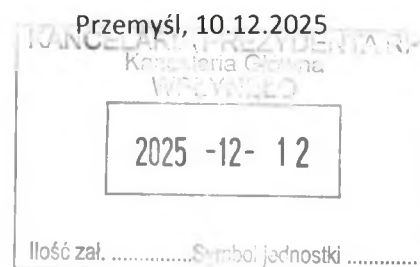

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
Al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa

APEL o podjęcie działań systemowych na rzecz stabilnego zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami

Szanowny Panie Prezydencie,

w imieniu środowiska pracodawców zatrudniających osoby z niepełnosprawnościami zwracamy się z apelem o podjęcie pilnych działań legislacyjnych i systemowych, które zapewnią stabilność, przewidywalność i skuteczność instrumentów wspierających zatrudnienie tej grupy obywateli. Uważamy, że obecna sytuacja wymaga zdecydowanych i trwałych rozwiązań, które zagwarantują zarówno ochronę praw osób z niepełnosprawnościami, jak i bezpieczeństwo ekonomiczne pracodawców tworzących dla nich miejsca pracy.

1. Stała waloryzacja dofinansowań do wynagrodzeń poprzez powiązanie ich z płacą minimalną

Obowiązujący system dofinansowań do wynagrodzeń osób z niepełnosprawnościami opiera się na sztywnych kwotach, których zmiana każdorazowo wymaga interwencji ustawodawczej. Brak mechanizmu waloryzacji powoduje, że realna wartość wsparcia systematycznie maleje w miarę wzrostu płacy minimalnej, co prowadzi do osłabienia konkurencyjności zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami.

Powiązanie wysokości dofinansowań z poziomem płacy minimalnej np. poprzez ustalenie ich w formie procentowej relacji zapewniłoby automatyczną i przejrzystą korektę wsparcia w miarę zmian kosztów pracy. Wprowadzenie tego rozwiązania zwiększyłoby przewidywalność systemu, ograniczyło potrzebę corocznych zmian legislacyjnych i wystąpień środowisk pracodawców, a w konsekwencji wzmocniło stabilność rynku pracy osób z niepełnosprawnościami.

Dla porównania finansowania i kosztów pracy: dofinansowanie SOD na pracownika z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności wynosiło w 2018 r. 1 125 zł, a obecnie (2025) 1 550 zł (+425 zł; ok. +37,8%). W tym samym czasie minimalne wynagrodzenie wzrosło z 2 100 zł (2018) do 4 666 zł (2025) (+2 566 zł; ok. +122,2%). Pokazuje to, że tempo wzrostu kosztów pracy jest znacznie wyższe niż wzrost dofinansowania, co realnie obniża efektywność wsparcia SOD w zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami.

2. Trudna sytuacja Zakładów Pracy Chronionej oraz potrzeba wzmocnienia systemu finansowego i ujednolicenia zasad wydatkowania środków ZFRON

Zakłady Pracy Chronionej (ZPChr) od wielu lat stanowią fundament systemu zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w Polsce, tworząc miejsca pracy dostosowane do ich indywidualnych potrzeb, zapewniając kompleksowe wsparcie rehabilitacyjne, medyczne i społeczne, a jednocześnie pełniąc istotną funkcję integracyjną.

Niestety, w ostatnich latach obserwujemy systematyczny spadek liczby ZPChr, wynikający m.in. z rosnących kosztów działalności, złożoności obowiązujących przepisów oraz niejednorodnych interpretacji w zakresie gospodarowania ZFRON. Rozbieżne stanowiska organów kontrolnych w tym obszarze prowadzą do istotnego ograniczenia pewności prawnej i finansowej pracodawców działających w dobrej wierze, co w konsekwencji zniechęca ich do utrzymywania statusu zakładu pracy chronionej. Zjawisko to bezpośrednio przekłada się na realny spadek liczby miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami.

W związku z powyższym postulujemy:

- podjęcie działań na rzecz utrzymania ZPChr, m.in. przez:
  - zwiększenie dofinansowań do wynagrodzeń pracowników z niepełnosprawnościami, w szczególności zwiększenie poziomu wsparcia dla osób o umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności ze schorzeniami szczególnymi, które z uwagi na stan zdrowia i potrzeby adaptacyjne wymagają szczególnej ochrony ze strony państwa,
  - uproszczenie procedur administracyjnych oraz wdrożenie instrumentów inwestycyjnych pozwalających na modernizację i rozwój infrastruktury ZPChr,
- doprecyzowanie przepisów oraz opracowanie jednolitych wytycznych w zakresie wydatkowania środków ZFRON,
- wprowadzenie mechanizmu uprzedniej zgody właściwego organu (np. PFRON) na określone wydatki z funduszu, gwarantującego pracodawcom bezpieczeństwo prawne przy realizacji zatwierdzonych planów,

Utrzymanie stabilności finansowej zakładów pracy chronionej jest niezbędnym warunkiem zachowania miejsc pracy dla osób o najtrudniejszej sytuacji zdrowotnej i zawodowej.

3. Pułapka rentowa – potrzeba systemowych rozwiązań sprzyjających aktywizacji zawodowej

Obowiązujące przepisy dotyczące świadczeń rentowych nadal stanowią istotną barierę w aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami. Ryzyko utraty renty po przekroczeniu określonego progu dochodowego skutecznie zniechęca wiele osób do podejmowania lub kontynuowania zatrudnienia.

System ten, zamiast motywować do pracy, w praktyce karze aktywność zawodową. Zmiana zasad powiązania świadczeń rentowych z dochodem z pracy pozwoliłoby na pełniejsze wykorzystanie potencjału zawodowego tej grupy obywateli i zwiększyło ich samodzielność ekonomiczną.

4. Dostępność i rozwój technologii wspierających osoby z niepełnosprawnościami

Pomimo postępu w zakresie polityki dostępności, osoby z niepełnosprawnościami, w tym szczególnie osoby głuche, nadal napotykają na istotne bariery w dostępie do informacji, usług publicznych i komunikacji z administracją.

Nasza organizacja planuje rozpoczęcie prac badawczo-rozwojowych nad stworzeniem Awatara AI tłumaczącego w czasie rzeczywistym język polski na Polski Język Migowy (PJM) i odwrotnie. Rozwiązanie to mogłoby znaleźć zastosowanie m.in. na stronach internetowych instytucji publicznych, w urzędach i punktach obsługi obywateli, zapewniając osobom głuchym możliwość samodzielnej, bezpośredniej komunikacji.

Technologia może być wykorzystywana w szkołach i na uczelniach do tłumaczenia zajęć na żywo oraz materiałów dydaktycznych na PJM, a w instytucjach kultury (muzea, teatry, kina, biblioteki) do zapewnienia tłumaczenia wydarzeń i ekspozycji, co zwiększy realny dostęp do wiedzy i życia kulturalnego osób głuchych. To ważny aspekt społeczny – wzmacniający włączenie, podnoszący kompetencje i jakość życia całych społeczności.

Wdrożenie tego projektu stanowiłoby istotny krok w kierunku rzeczywistej dostępności i inkluzji cyfrowej w administracji publicznej. Oczekujemy wsparcia ze strony Kancelarii Prezydenta RP w zakresie rozwoju technologii zwiększających dostępność, które wpisują się w konstytucyjną zasadę równości oraz pełnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w życiu publicznym.

Przedstawione postulaty opierają się na wieloletnich doświadczeniach pracodawców oraz obserwacji praktyki funkcjonowania systemu wsparcia zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami. Ich wdrożenie przyczyni się do realnego zwiększenia liczby miejsc pracy, wzrostu aktywności zawodowej, wzmocnienia systemu wsparcia oraz poprawy warunków życia osób z niepełnosprawnościami.

Z wyrazami szacunku

Projekt PJM

W Polsce nadal istnieją poważne bariery komunikacyjne utrudniające osobom głuchym dostęp do informacji, usług publicznych, edukacji i kultury. Populację osób głuchych szacuje się na ok. 100 tys. osób, z czego 70–80% nie posługuje się językiem polskim, ponieważ ich pierwszym językiem jest Polski Język Migowy (PJM). Oznacza to, że dla dużej części tej społeczności tradycyjne narzędzia tekstowe i pisemne są praktycznie bezużyteczne.

Brak systemowych rozwiązań i nieefektywność dotychczasowych prób

W Polsce podejmowano już próby stworzenia narzędzi automatycznego tłumaczenia na PJM, jednak dostępne rozwiązania okazały się nieskuteczne i niewystarczające:

- potrafią pokazać jedynie kilka pojedynczych słów lub prostych znaków,
- nie tworzą poprawnych, pełnych wypowiedzi w PJM,
- nie nadają się do realnego tłumaczenia ani obsługi spraw urzędowych, medycznych czy edukacyjnych.

W obecnym stanie żadna z dostępnych technologii nie spełnia potrzeb społeczności Głuchych, nie zapewnia poprawności językowej PJM i nie może być użyta w instytucjach publicznych.

Brak tłumaczy PJM — dodatkowy czynnik wykluczenia

Dodatkowo problemem jest niedostępność tłumaczy PJM w wielu lokalizacjach w Polsce. W mniejszych miastach i gminach często nie ma żadnego tłumacza, a w większych ośrodkach czas oczekiwania bywa długi. Oznacza to, że osoba głucha nie ma możliwości swobodnej komunikacji:

- w urzędzie,
- na komisji lekarskiej,
- w szpitalu,
- w instytucji kultury,
- podczas spotkania z pracownikiem socjalnym,
- a nawet w sytuacjach nagłych wymagających natychmiastowego kontaktu.

Dlatego potrzebne jest rozwiązanie, które działa 24/7, w każdym miejscu w Polsce, bez zależności od dostępności tłumacza.

Nasza propozycja – Awatar AI PJM tłumaczący w czasie rzeczywistym

Chcemy rozpocząć prace badawczo-rozwojowe nad stworzeniem Awatara AI, który umożliwi:

1. Tłumaczenie tekstu i wideo na PJM

Awatar będzie tłumaczyć treści na stronach internetowych instytucji, komunikaty głosowe i wideo, informacje urzędowe, edukacyjne i kulturalne.

2. Tłumaczenie PJM → język polski

Dzięki modelom komputerowego rozpoznawania gestów system będzie przekładał PJM na język polski, umożliwiając dwustronną komunikację bez obecności tłumacza.

3. Zastosowanie w całym państwie

Technologia może być dostępna w urzędach (stacjonarnie na tabletach lub kioskach), w placówkach edukacyjnych, w kulturze (tłumaczenie filmów, spektakli, wydarzeń na żywo), w służbie zdrowia, na stronach www administracji publicznej.

Technologia skalowalna dla całej UE

Po opracowaniu modelu PJM chcemy go skalować na inne języki migowe państw UE, jeśli uzyskamy dane treningowe. Polska może stać się liderem europejskich rozwiązań AI dla społeczności Głuchych.

Prośba o wsparcie Kancelarii Prezydenta RP

Zwracamy się z prośbą o wsparcie tego projektu — zarówno w zakresie patronatu, jak i współpracy przy wdrażaniu technologii. Projekt ma wyjątkowy wymiar społeczny i odpowiada na realny, niezaspokojony problem komunikacyjny tysięcy obywateli.

Naszą misją jest stworzenie narzędzia, które usuwa bariery komunikacyjne, wzmacnia politykę dostępności państwa i daje osobom głuchym równe szanse w życiu publicznym.